

Smalle theeplant

Gymnocoronis spilanthoides

Laatste update: 21-10-2026

Op de [Unielijst](#) sinds **augustus 2019**. Smalle theeplant is enkele malen waargenomen in Nederland maar is nog niet gevestigd.

Smalle theeplant is een meerjarige oeverplant. Oorspronkelijk komt de plant uit Zuid-Amerika. De plant groeit in stilstaand of langzaam stromend zoetwater, zoals vijvers, meren, kanalen, reservoirs en ook in getijdengebieden. Smalle theeplant groeit ook in moerassen, vooral als het water voedselrijk is. De plant heeft een tropisch, subtropisch of warm-gematigd klimaat nodig en gedijt het beste bij temperaturen van 15-30 °C. De plant lijkt echter ook vorstbestendig te zijn.

De plant vormt opgaande stengels die tot 1,5 m hoog zijn. De stengel is bleekgroen, rond of 6- tot 8-hoekig en hol. De bladeren staan tegenover elkaar, zijn lancetvormig met gegolfde bladranden en zijn 5-20 cm lang. De plant vormt witte bloemen. De plant groeit meestal vanuit de oever en vormt van daaruit grote drijvende matten, maar kan ook volledig onder water voorkomen. Vermeerdering vindt plaats door middel van zaadvorming en vegetatief door fragmentatie. Stengeldelen kunnen wortels vormen uit de knopen en weer uitgroeien tot een nieuwe plant.

Verschillen met gelijkende soorten

Smalle theeplant lijkt op [alligatorkruid](#) (*Alternanthera philoxeroides*), maar die plant heeft compactere bloemen met kortere kroonbladen en bladeren. Informatie over de verschillen tussen beide soorten staat op de website van [Q-bank](#).

Foto: Edu Boer (NVWA)

1. Waarom staat deze soort op de Unielijst?

Effect op biodiversiteit en ecosysteem

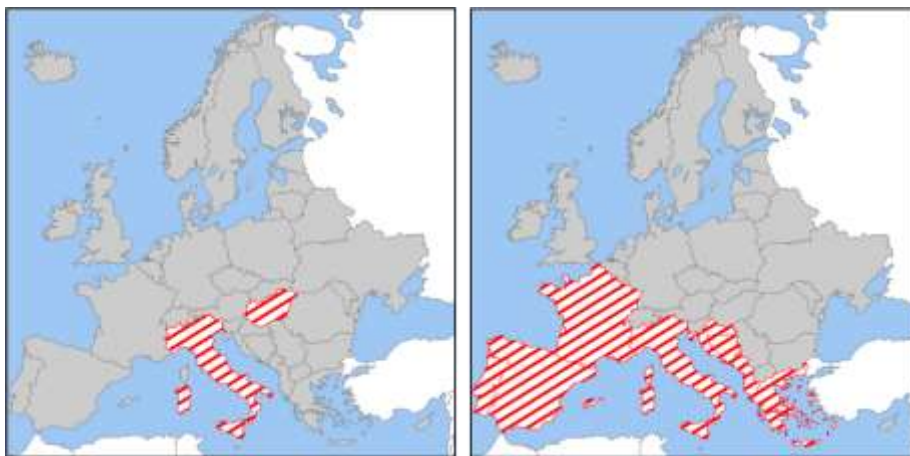
Smalle theeplant vormt grote drijvende matten. Door zijn holle stengel kan de plant groeien over het oppervlak van ondiep, langzaam stromend water of op drassige plekken. In gebieden waar smalle theeplant invasief is, is schade te verwachten zoals het verdringen van inheemse soorten, het verlagen van het zuurstofgehalte van het water en belemmering van de doorstroming van water.

Effect op ecosysteemdiensten

De plant kan zich mogelijk vestigen in rijstteelten. De drijvende matten kunnen ontwateringssystemen of irrigatiekanalen blokkeren. Dichte matten van de plant verhinderen recreatieve activiteiten (zoals vissen, zwemmen en pleziervaart) en belemmeren de toegang tot het water.

Aanwezigheid in Europa

Smalle theeplant komt alleen voor op twee plaatsen in Italië en in Hongarije in water met een hogere temperatuur (thermisch vervuild) en is in Nederland op enkele plekken waargenomen in stedelijk gebied. De verwachting is dat deze plant zich ook kan vestigen in het mediterrane gebied: Frankrijk, Griekenland, Kroatië, Portugal en Spanje. Het is echter niet uitgesloten dat dit toch een groter (meer noordelijk gebied) kan zijn, omdat de soort mogelijk vorst tot -5 °C zou kunnen overleven.

Links: gevestigd in Europa in 2026 (rood gearceerde landen). Bron: [EPPO, 2026](#). Rechts: mogelijke vestiging in Europa bij het huidige klimaat (rood gearceerde landen). Bron: [EPPO, 2017](#). In grijs zijn de overige Europese landen aangegeven.

2. Wat betekent dit voor Nederland?

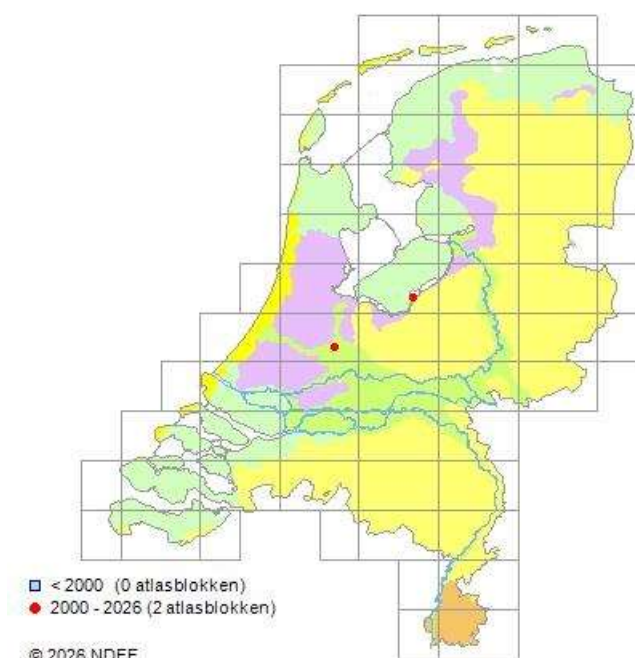
Een soort die op de [Unielijst](#) van invasieve exoten ([EU-verordening 1143/2014](#)) staat, mag onder andere niet meer worden verhandeld en gehouden in EU-lidstaten. Verder geldt voor lidstaten de plicht om in de natuur aanwezige populaties op te sporen, te verwijderen, of als dat niet lukt, zodanig te beheersen dat verspreiding en schade zoveel mogelijk wordt voorkomen.

Het houden van deze soort is alleen mogelijk voor (wetenschappelijk) onderzoek of ex-situ bewaring (het bewaren van soorten buiten hun natuurlijke leefomgeving). Hiervoor moet een vergunning worden aangevraagd bij [de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland \(RVO\)](#).

3. Komt smalle theeplant in Nederland voor?

Aanwezigheid in Nederland

Smalle theeplant komt niet voor in de Nederlandse natuur en de verwachting was dat de plant zich in het huidige klimaat niet kan vestigen. Toch is in 2019 een populatie in een watergang in Vleuten waargenomen, die daar waarschijnlijk meerdere jaren heeft gegroeid. Deze populatie is verwijderd en de planten zijn vernietigd. De soort is in 2021 echter op dezelfde plek opnieuw waargenomen en opnieuw verwijderd. In de zomer van 2026 is de plant ook waargenomen in stedelijk water in Harderwijk.

Verspreiding van smalle theeplant. Bron: verspreidingsatlas.nl

Introductie, vestiging en verspreiding in Nederland

De belangrijkste introductieroute van smalle theeplant was de handel in vijver- en aquariumplanten. De plant komt in de natuur doordat mensen overtollige planten weggooiden in openbare wateren. Smalle theeplant werd ook in Nederland verhandeld, maar de kans op introductie is verminderd sinds de plaatsing op de Unielijst in 2019. Smalle theeplant heeft zich nog niet gevestigd in de Nederlandse natuur maar bij het huidige klimaat lijkt de kans hierop aanwezig.

Verspreiding van zaad en plantendelen vindt plaats door stromend water. De plant vormt niet veel zaad, maar het zaad is lang kiemkrachtig, mogelijk meer dan 16 jaar als zaden niet aan licht zijn blootgesteld. Stengelfragmenten kunnen ook worden verspreid door onder andere transportmiddelen en machines zoals boten, aanhangwagens en grasmaaiers.

4. Wat kunnen we tegen smalle theeplant doen?

Gooi verwijderde planten uit een aquarium of vijver niet weg in de natuur, maar bij het groenafval. De planten komt in de natuur doordat mensen overtollige planten weggooiden in openbare wateren.

Smalle theeplant lijkt zich te kunnen vestigen in Nederland. Als de plant verwilderd wordt waargenomen, is het advies de planten zo snel mogelijk te verwijderen. Als smalle theeplant eenmaal gevestigd is, is de plant moeilijk te bestrijden en is volledige uitroeiing vaak niet meer haalbaar. Kleine populaties kunnen handmatig of mechanisch bestreden worden. Afgraven van het wortelstelsel tot 30 cm diep wordt aanbevolen, of anders losspoelen van de planten uit de oevervegetatie. Hierbij is grote voorzichtigheid geboden, aangezien dit kan leiden tot versnippering van de plant waardoor de kans op verspreiding wordt vergroot.

Nazorg is noodzakelijk om eventuele kieming van zaad en uitgroei van fragmenten te verwijderen. In de regel geldt dat, indien er na een periode van vijf jaar geen verdere planten meer worden aangetroffen, een besmetting als uitgeroeid kan worden beschouwd.

Meldingen van smalle theeplant in de natuur kunnen worden doorgegeven via [waarneming.nl](https://www.waarneming.nl).

Provincies zijn verantwoordelijk voor het nemen van eliminatie- en beheersmaatregelen voor soorten op de Unielijst. Zij kunnen dit samen doen met bijvoorbeeld water- en terreinbeheerders. Informatie over mogelijke beheermaatregelen is te vinden in [dit Engelstalige rapport voor de Europese Commissie](#).

5. Bronnen

De belangrijkste bron voor deze factsheet is:

- EPPO, 2017. Pest Risk assessment for [Gymnocoronis spilanthoides](#).

Aanvullend zijn de volgende bronnen gebruikt:

- CABI, 2026. [Gymnocoronis spilanthoides](#). In: Invasive Species Compendium. Wallingford, UK: CAB International. Bezocht op 21-09-2026.
- EPPO, 2026. [Gymnocoronis spilanthoides](#). EPPO datasheets on pests recommended for regulation. Bezocht op 21-09-2026.
- Kennisnetwerk invasieve exoten. [Smalle theeplant](#). Bezocht op 20-10-2026.
- Nederlands Soortenregister. [Smalle theeplant](#). Bezocht op 21-09-2026.
- Q-bank. [Gymnocoronis spilanthoides](#). Bezocht op 21-09-2026.
- van der Valk OMC, van Dijk CJ, Rijk PJ & Ruijs MNA, 2018. [Kostenraming van exoten voor tweede update van de Unielijst \(EU-1143/2014\)](#). Wageningen, Wageningen Economic Research, Nota 2018-033.
- van Valkenburg J, 2017. [Information on measures and related costs in relation to species considered for inclusion on the Union list Gymnocoronis spilanthoides](#). Technical note prepared by IUCN for the European Commission.
- van Valkenburg J & Odé B, 2020. [Smalle theeplant \(Gymnocoronis spilanthoides \(D.Don ex Hook. & Arn.\) DC., Asteraceae\), een onverwachte eerste vondst voor Nederland](#). Gorteria 42: 39-4
- [Verspreidingsatlas.nl](#). Bezocht op 21-09-2026.
- [Waarneming.nl](#). Bezocht op 21-09-2026.